

Čerminová, Jana

Robert Konečný

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 125-128

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143086>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Robert Konečný

Národnost: česká

Datum narození: 23. dubna 1906

Místo narození: Brno

Datum úmrtí: 15. října 1981

Místo úmrtí: Brno

Sociální zařazení: Narodil se jako syn natěračského dělníka a švadleny. Jeho ženou se stala učitelka a psychologka Olga Konečná. Spolu měli dvě děti, syna Jana a dceru Olgu.

Akademické působení

Po maturitě na klasickém gymnáziu v Brně v roce 1925 se přihlásil ke studiu filozofie, češtiny a němčiny na FF MU. K učitelům, kteří jej ovlivnili, patřil J. L. Fischer, a především V. Hoppe. Druhý jmenovaný jej zaujal hlavně svým zaměřením na nitro člověka a jeho duši či svým úsilím o jednotu života a díla (Konečný dokonce založil Kruh přátel Vladimíra Hoppa). Velký zájem projevoval také o psychologii. Patřil k nejnadanějším posluchačům, již od třetího semestru ho ustanovili knihovníkem Psychologického ústavu FF MU a profesor M. Rostohar si jej vybral jako svého prvního asistenta-volontéra. Vynikal svojí angažovaností, vedl například úspěšnou kampaň proti celibátu žen ve školství (do září 1931). Absolvoval v roce 1929, kdy obhájil státní práci *City a emoce estetické*. O rok později předložil práci *Julius Zeyer. Psychologická analýza na základě studia snů v životě a díle*, na jejímž základě mu byl udělen doktorát. Ve školním roce 1930/1931 přednášel psychologii a logiku na Pedagogické akademii pokrokového učitelstva moravského v Brně. Působil také na Škole vysokých studií pedagogických, kde vyučoval kapitoly z literární psychologie a psychologii uměleckého díla. Poté se na 15 let s univerzitním prostředím rozloučil.

Znovu se na fakultu vrátil po druhé světové válce, kdy na základě dřívějšího přání Josefa Tvrdeho začal na FF MU přednášet noetiku a psychologii. V prosinci 1946 se habilitoval v oboru filozofie prací *Vladimír Hoppe*. Z univerzity však musel v roce 1950 odejít – práci našel jako psycholog ve zdravotnictví.

Potřetí a naposledy se mu na FF podařilo vrátit v dubnu 1968 – v červenci byl jmenován profesorem. V této době dokonce stál v čele katedry psychologie a i za krátkou chvíli, která mu byla okolnostmi dána, se mu podařilo vnést do ní nové perspektivy. Ovšem s nástupem normalizace musel v roce 1971 opět své místo opustit.

Kromě univerzity působil také v ČSAV v Brně. V prosinci 1963 nastoupil na místo vědeckého pracovníka Pedagogického ústavu Jana Amose Komenského v Praze na pracovišti v Brně, kde se věnoval významu psychopatie pro zkoumání normální osobnosti a zároveň působil i v Psychologické laboratoři ČSAV jako odborný a vědecký pracovník. Roku 1966 dosáhl na základě práce *Vybrané studie z psychologie* hodnosti kandidáta věd. Jako pracovník ČSAV se věnoval psychologii osobnosti a především srovnávací analýze poruchové a neporuchové činnosti. Dále se zaměřoval na zdravotnickou psychologii, literární psychologii, psychologii dítěte či vývojovou psychologii.

Výběr z díla

Mezi jeho významná díla z oboru psychologie patří *Mé úvahy o manželství a rodičovství* (1961), *Když dětem nejde učení* (1961, s O. Konečnou), *Psychologie v lékařství* (1963, s M. Bouchalem), *Starosti s dospíváním* (1966, s O. Konečnou) a překlady zahraničních děl z oboru.

Za významná díla z oblasti filozofie lze považovat *Vladimír Hoppe, příspěvek k historii a kritice iracionalismu* (1970) či stať *Víra ve filozofii* o vztahu mezi filozofií a náboženstvím.

Profesní působení

Po absolutoriu na FF v roce 1930 nastoupil na dráhu středoškolského učitele. Nejprve pár měsíců vypomáhal na reálce na Křenové ulici, později učil na reformním reálném gymnáziu v Tišnově (1931–1934), kde rozvinul i svoji činnost jakožto školní psycholog. Od poloviny 30. let působil na klasickém gymnáziu v Brně (až do svého zatčení gestapem v roce 1939).

Poté, co musel v roce 1950 opustit univerzitu, pracoval jako klinický psycholog (první na Moravě) ve Státní psychiatrické léčebně v Brně-Černovicích. Zde vytvořil nové pracoviště a stal se průkopníkem klinické psychologie a syntetické, komplexní, integrativní psychoterapie. Konečný pracoval v oddělení neuróz, psychóz, protialkoholním a dětském oddělení a všude dosahoval vynikajících úspěchů. Organizoval skupinovou a kolektivní psychoterapii, činnostní terapii, terapii rekreací, zavedl rehabilitaci psychotiků, vypracovával metody diagnostické i terapeutické.

Jedním z jeho stěžejních zájmů bylo studium duševního vývoje dětí a pubescentů. Stal se prvním československým školním psychologem schváleným úřady a působil v mnoha poradenských institucích. V rozmezí let 1927–1934 vybudoval na základě výzvy zemské školní rady v Brně studentskou poradnu při Sociální péči o středoškolské studentstvo středních a odborných škol. V letech 1932–1933 redigoval časopis *Naším dětem*. V 60. a 70. letech se podílel na pořadech s problematikou výchovy a dětské psychologie v Československé televizi Brno.

V rozmezí let 1945–1949 redigoval časopis *Psychologie*. Významně se podílel na vytvoření Československé psychologické společnosti, v níž se v roce 1957 stal členem výboru.

Veřejná činnost

Robert Konečný se od podzimu 1938 účastnil příprav k odboji. Napsal řadu úvodníků vydaných v *Lidových novinách*, stál u zrodu Kulturní rady moravské a od roku 1939 byl jedním z nejvyšších představitelů Zemského národního výboru, nejvyššího odbojového orgánu na Moravě. Jak již bylo výše naznačeno, Robert Konečný byl v listopadu 1939 pro svoji účast v odbojové organizaci Obrana národa zatčen gestapem. Jedním z důvodů pronásledování byla skutečnost, že rozhlasovou přednášku *Věrnost národní podstatě*, přednesenou již po 15. březnu, odvysílali odbojáři prostřednictvím krátkovlnné vysílačky krajanům do USA. Vězněn byl v Kounicových kolejích, ve Vratislavi a později hospitalizován na těžkém uzavřeném oddělení v Psychiatrické léčebně v Brně-Černovicích, kde uplatnil své vynikající znalosti psychopatologie a dokonale simuloval duševní chorobu. V dubnu 1945 se mu podařilo utéci. Za zásluhy v boji proti fašismu mu prezident republiky udělil v roce 1965 Pamětní medaili k 20. výročí osvobození ČSSR.

Kromě kariéry pedagoga a psychologa sklízel Robert Konečný i literární úspěchy. Již od 20. let 20. století publikoval v různých novinách a časopisech (*Jitro*, *Ruch*, *Moravské noviny*, *Národní listy*, *Lidové noviny* či *Kritický měsíčník*), a to jak svoje vlastní prozaická a básnická díla, tak i kritiky. Ještě před druhou světovou válkou mu vyšla básnická sbírka *Spáč pod plamenem* (1938), za války pak pod pseudonymem Jan Radeš próza *Studnice zapečetěná* (1944). Své zážitky z nacistického vězení publikoval jako *Písně z cely* (1945), o rok později pak vyšly básně *Má vlast*, soubor kratších povídek *Chudobky* a výbor jeho nedělních rozhlasových esejů *Živá slova* (1946). Mezi roky 1946–1948 přispíval do časopisu *Akord* nebo listu *Čin* (např. vzpomínky na pokračování z odbojářské činnosti a vězení *Jeden z vás*), zároveň byl redaktorem jeho kulturní rubriky. Konečného posledním dílem byly básně *Tůně* (1949), poté svou literární činnost ukončil, protože se odmítal zařadit mezi spisovatele pochlebující komunistickému režimu. Jeho tvorba se řadí mezi spirituální, kritikové o něm psali jako o „básníkovi duše“ či „básníkovi, v němž zápasí duše se světem“. Usiloval o renesanci víry v člověka skrze víru v Boha.

Konečný se po druhé světové válce velmi angažoval v oblasti kultury a umění, stal se místopředsedou Sdružení moravských spisovatelů, jednatelem Filozofické jednoty a předsedou literární sekce Kulturní rady Zemského národního výboru v Brně. Také byl lektorem nakladatelství Zář a Rovnost. Zároveň přednášel v Československém rozhlase a přispíval do *Svobodných novin* či olomoucké revue *Archa*.

Evaluace

Robert Konečný patří k zakladatelům psychologie na FF MU. Kromě teoretických otázek propojoval své výzkumy s vlastní dlouholetou praxí přímo ve zdravotnictví. Kromě toho byl i velmi činný kulturně a jeho literární díla jsou dodnes vysoce ceněna.

Ohlasy

Jako mistr slova dovede vždy přiblížit posluchačům problém v jeho souvislostech a přenést na ně jiskru zaujetí. V jeho osobním profilu dominuje přímost, krajní ochota pomoci, bystrý postřeh, respekt k názorům druhého, silná energie, důslednost a – přes tvrdou školu života – nezdolný optimismus. \ [Josef Švancara](#)

Poznal jsem ho jako svého učitele na brněnském klasickém gymnasiu už jako sekundán na podzim roku 1934. Přišel – nebo spíše vběhl do naší třídy, řekl pár slov o tom, že u nás bude mít češtinu s němčinou, a hned začal zkoumat naše znalosti české gramatiky. Při vši přísnosti jednal s námi od počátku jako náš starší přítel, a pro mezery našich tehdejších znalostí mluvnice nás nezatracoval. Ostatně učitelé tehdy asi nebyli příliš vázání školními předpisy a osnovami, a tak pan profesor Konečný brzo zanechal slovesných tříd, časování a větného rozboru, a věnoval se především tomu, co ho zajímalo nejvíc. A to byla nepochybně poezie. \ [Dušan Jeřábek](#)

Jeho žáci vzpomínají na živé, odborně fundované a lidstvím prozářené přednášky. Bývalí spolupracovníci si s láskou a úctou připomínají jeho odbornou a lidskou hloubku, jeho vztah k umění a široký kulturní rozhled, ochotu kdykoliv kohokoliv vyslechnout i jeho noblesní a současně demokratický styl vedení katedry. \ [Mojmír Svoboda](#)

Robert Konečný byl osobností s všestranným talentem, jako partner vždy otevřený ke konstruktivnímu dialogu s kýmkoli, jako psycholog tvořivě řešící problémy s vědomím humanistického poslání své disciplíny a s odpovědností za ni. \ [Josef Švancara](#)

(...)
Jak havran občas zakrákorá
čas na věžeňském portále:
život je jenom metafora
krásná jak salto mortale.
Však mezi ní a mnou je stora,
je smrt a všechno nestálé:
život je krásná metafora
strašná jak salto mortale,
strašná jak salto mortale.
(...)

(KONEČNÝ, Robert. *Písňe z cely*. Brno: Klub Kounicových kolejí, 1946, s. 12.)

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A1 RMU, osobní spisy, kart. 92/1823.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 8/14.

BLAŽÍČEK, Přemysl. *Robert Konečný*. [online]. 1995. [cit. 7. února 2019]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=409>>.

GABRIEL, Jiří. *Robert Konečný*. [online]. [cit. 7. února 2019]. Dostupné z: <<http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/konecr.html>>.

CHMELARĚ, Vilém. Z životního díla Roberta Konečného. *SPFFBU*, I 2, 1967, s. 103–110.

JEŘÁBEK, Dušan. Básník a prozaik Robert Konečný. In *Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II. díl*. Antonín Kratochvíl (ed.). Mnichov – Plzeň – Brno: MOBA – Kruh přátel českého baroka – Křesťanská akademie, 1996, s. 57–62.

MENŠÍKOVÁ, Miroslava. *Prof. PhDr. Robert Konečný, CSc.* [online]. 2019. [cit. 7. února 2019]. Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=11981>.

SMĚKAL, Vladimír. Psychologie osobnosti v Brně mezi dvěma válkami. In *Brněnská věda a umění meziválečného období (1918–1939)*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 20–22.

SOLDÁN, Ladislav. Ale i meč má podobu kříže... (Esejista Robert Konečný v Akordu 1945–1947). *Akord. Revue pro literaturu, umění a život*, 2002, roč. 23, č. 6, s. 300–311.

SOLDÁN, Ladislav. Robert Konečný prozaik a esejista. *Sborník prací Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě*, A4, 2002, roč. 4, č. 4, s. 100–108.

SOLDÁN, Ladislav. Robert Konečný – literární kritik a redaktor. (K 100. výročí narození). *Literární archiv. Sborník Památníku národního písemnictví*, 2006, roč. 38, s. 115–128.

SVOBODA, Mojmír. Nedožitý devadesátiny profesora Roberta Konečného. *Universitas*, 1996, č. 2, s. 34–36.

ŠVANCARA, Josef. Pětašedesátiny profesora Roberta Konečného. *Universitas*, 1971, č. 2, s. 112–113.

ŠVANCARA, Josef. Živý odkaz Roberta Konečného. *Universitas*, 2002, č. 1, s. 33–34.

Robert Konečný. [online]. [cit. 31. srpna 2017]. Dostupné z: <<http://www.phil.muni.cz/wups/home/zlata-kniha/robert-konecny/>>.